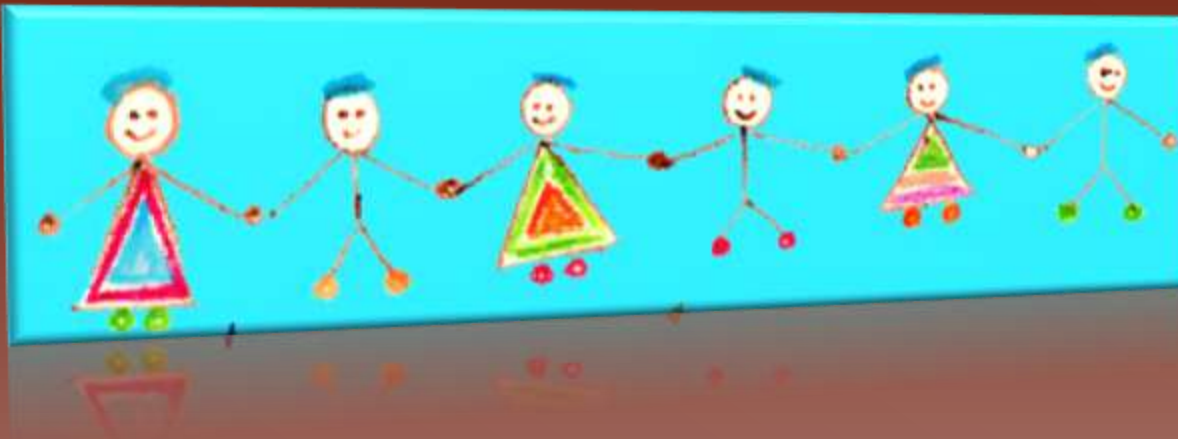

Η κοινωνικοποίηση

του παιδιού στο σπίτι και στο σχολείο

Δρ Παναγιώτης Γαλάνης
Συντονιστής Εκπαίδευσης
Γραφείου Εκπαίδευσης Στουτγάρδης

Κοινωνικοποίηση του παιδιού στο σπίτι και στο σχολείο

- Στους ρυθμούς με τους οποίους εξελίσσεται η σύγχρονη κοινωνία είναι σημαντικό να επαναπροσδιορίζουμε τις έννοιες, τους ρόλους, τους τρόπους με τους οποίους οφείλουμε να υποστηρίζουμε την ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του παιδιού, την κοινωνικοποίησή του.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ομαλή ψυχοσωματική
ανάπτυξη,
η οποία αποτελεί
συνισταμένη
της εξέλιξης τεσσάρων
βασικών λειτουργιών:

- ⦿ - των κινητικών λειτουργιών
- ⦿ - των αισθητηριακών λειτουργιών
- ⦿ - της γλωσσικής και νοητικής λειτουργίας
- ⦿ - της κοινωνικής συμπεριφοράς.

Στάδια Κοινωνικοποίησης (Eric Erickson)

- 1^ο στάδιο της **εμπιστοσύνης** (trust)
- 2^ο στάδιο της **αυτονομίας** (autonomy)
- 3^ο στάδιο της **πρωτοβουλίας** (initiative)
- 4^ο στάδιο της **φιλοπονίας** (industry)
- 5^ο στάδιο της **ταυτότητας** (identity)
- 6^ο στάδιο της **οικειότητας** (intimacy)
- 7^ο στάδιο της **παραγωγικότητας** (generativity)
- 8^ο στάδιο της **ακεραιότητας ή ολοκλήρωσης του εγώ** (ego integrity)

Κοινωνικοποίηση του παιδιού στο σπίτι και στο σχολείο

- η «κοινωνικοποίηση» αποτελεί το μέσο με το οποίο μεταβιβάζεται η κοινωνική κληρονομιά από γενιά σε γενιά.

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΩΣ ΠΕΡΙΒ'ΑΛΛΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η πρωτογενής κοινωνικοποίηση εκτυλίσσεται αποκλειστικά μέσα στην οικογένεια

Η πρωτογενής κοινωνικοποίηση εκτυλίσσεται αποκλειστικά μέσα στην οικογένεια. Αρχίζει από τη στιγμή της γέννησης και συνεχίζεται με την απόκτηση της πολιτιστικής ταυτότητας του παιδιού. Στη διαδικασία αυτής της κοινωνικής μάθησης συμβάλλουν:

- (1) Η έντονη συναισθηματική σχέση μητέρας παιδιού
- (2) Ο ρυθμιστικός ρόλος της οικογένειας στη συμπεριφορά του παιδιού, που σχηματίζει τους πρώτους κοινωνικούς κανόνες

- Το παιδί μαθαίνει να δρα σύμφωνα με τις προσδοκίες της ομάδας
- Και αξιώνει στη συνέχεια κι από τους άλλους να πράξουν το ίδιο

Για να δημιουργηθεί, ευνοϊκό κλίμα μέσα στην οικογένεια, πρέπει:

- το παιδί ν' αισθάνεται ότι αγαπιέται, ότι δέχεται στοργή και ασφάλεια.
- να υπάρχουν κανόνες, τους οποίους να τηρεί το παιδί αλλά και να επικρατεί μια ατμόσφαιρα συνεργασίας και κατανόησης
- η συμπεριφορά των γονέων απέναντι στα παιδιά να είναι ανάλογη με την ηλικία στην οποία αυτά βρίσκονται.

Δυσμενείς παράγοντες για την κοινωνικοποίηση του παιδιού, που έχουν σχέση με την οικογένεια:

- *Η απώλεια του ενός γονέα ή και των δύο*
- *Διαζύγιο των γονέων*
- *Ανέχεια οικογένειας*

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΩΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

*Η δευτερογενής κοινωνικοποίηση πραγματοποιείται
στο σχολικό περιβάλλον*

Η δευτερογενής κοινωνικοποίηση πραγματοποιείται στο σχολικό περιβάλλον.

Το παιδί μαθαίνει τους κοινωνικούς ρόλους, τα ήθη και έθιμα του πολιτιστικού περιβάλλοντος κ.λπ.

Στη διαδικασία αυτής της κοινωνικής μάθησης συμβάλλουν:

1. Ο δάσκαλος, ως βασικός φορέας ενός συστήματος ιδεών, αξιών, μέσα από το οποίο καλλιεργούνται στάσεις και αντιλήψεις, και
2. Η σχολική επίδοση με βάση την οποία γίνεται η κοινωνική τοποθέτηση των ατόμων

◎ Σημαντικό ρόλο στη δευτερογενή κοινωνικοποίηση κατέχουν οι **«άτυπες ομάδες συνομηλίκων»**, μέσα από τις οποίες διαμορφώνονται **συστήματα συμπεριφοράς, μια ιδιαίτερη γενικά κουλτούρα**

- ⦿ Βασικές λειτουργίες της εκπαίδευσης ως επίσημης θεσμοθετημένης διαδικασίας είναι:
- ⦿ α) η **διδασκαλία**, δηλαδή η μετάδοση γνώσεων και δεξιοτήτων,
- ⦿ β) η **κοινωνικοποίηση**, δηλαδή η μετάδοση ενός συστήματος κοινωνικών, οικονομικών και ευρύτερα πολιτιστικών αξιών και αρχών
- ⦿ γ) η «**επιλογή**», δηλαδή η διαδικασία διανομής ρόλων μέσα στο κοινωνικό σύνολο

◎ Ειδικότερα για το αίσθημα του ανήκειν στην ομάδα, οι κοινωνιολόγοι τονίζουν τον πολύ σημαντικό ρόλο του παιχνιδιού.

> Μέσα από το **ατομικό παιχνίδι**, το παιδί παίζει (υποδύεται) «τους άλλους» (κάνει π.χ. τον πατέρα ή τον γιατρό).

> μέσα από το **ομαδικό παιχνίδι**, το παιδί θα διαμορφώσει τον ολοκληρωμένο του εαυτό, μαθαίνοντας τους κανόνες του παιχνιδιού.

- Η έννοια του «σημαντικού άλλου»

Παραδοσιακά το ρόλο του «σημαντικού άλλου» ελάμβανε συνήθως ο πατέρας ή η μητέρα, τα άτομα, δηλαδή του πρώτου διαπροσωπικού περιβάλλοντος του παιδιού

- Η έννοια του «γενικευμένου άλλου»

Η οργανωμένη κοινότητα ή κοινωνική ομάδα που προσδίδει στο άτομο την ενότητα του εαυτού του

- Παράλληλα με την οικογένεια και το σχολείο, που αποτελούν τους βασικούς φορείς κοινωνικοποίησης, υπάρχουν και **δευτερεύοντες φορείς κοινωνικοποίησης**.

- > Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης,
 - > οι ομάδες συνομηλίκων,
 - > το γειτονικό περιβάλλον,
 - > το εργασιακό περιβάλλον.

Κοινωνική κουλτούρα

- ◎ Τα βασικά στοιχεία της κουλτούρας, που καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο τα μέλη μιας κοινωνίας ζουν και επικοινωνούν είναι:
 - > η γλώσσα,
 - > οι κοινωνικοί κανόνες
 - > οι κοινωνικές αξίες.

- ◎ **Ο συνολικός χαρακτήρας του οικογενειακού περιβάλλοντος,**
 - > από τον αριθμό των μελών που αποτελούν την οικογένεια,
 - > τη θέση και τη σειρά του παιδιού μέσα σε αυτήν (π.χ. πρώτο παιδί, μοναχοπαιδί, κ.λπ.)
 - > έως και τις συναισθηματικές ισορροπίες που υπάρχουν (ή δεν υπάρχουν),

**θεμελιώνει και σφραγίζει
τον κοινωνικό εαυτό
του παιδιού.**

Επίλογος

- ⊙ **Με τον όρο περιβάλλον αναφέρομαι στα στοιχεία του χώρου μέσα στον οποίο μεγαλώνει ένα παιδί. Και αυτά μπορεί να είναι :**
- ⊙ η κατοικία και ο ατομικός χώρος του παιδιού μέσα σ αυτή,
- ⊙ η γειτονιά,
- ⊙ οι χώροι διάθεσης του ελεύθερου χρόνου,
- ⊙ η πόλη, η χώρα
- ⊙ αλλά και στοιχεία όπως η γλώσσα, τα ήθη, η θρησκεία, οι συνήθειες, τα πρότυπα συμπεριφοράς και οι παρεχόμενες ιδέες, γνώσεις και ικανότητες.
- ⊙ Τα στοιχεία αυτά διαπλέκονται και οργανώνονται σε σύνολα. Μέσα σ αυτά τα σύνολα που αλληλοσυμπληρώνονται, συντελείται η κοινωνικοποίηση του παιδιού.
- ⊙ **Στην ομαλή σύνθεση όλων αυτών των συνόλων έχει μεγάλη σπουδαιότητα ο ρόλος του γονέα αλλά και του δασκάλου.**